

ban eddig felmerült indítványok felett, polemizál a tulajdonosokkal (kik a magánlevéltárakat az állami levéltárakba kívánják beolvasztani), nemkevésbé a magántulajdonosok módján védő jogással s végeredményül javasolja, hogy a magánlevéltárakat leltároztassa az állam, tegye valamely módon lehetővé, hogy azokból hozzáfértek másolatokat szerezhessenek, de egyúttal biztosítani kívánja a tulajdonosokat, hogy bizonyos időhatáron túl a családi viszonyokba vagy vagyoni ügyekbe jogtalanok bepillantást ne nyerhessenek. E levéltári anyag leltározva, de hozzáférhetetlen legyen. E nemzeti vagyon biztosítását (mert az Amerikába vándorolt levéltári anyag többé vissza nem szerezhető) hazafias tettek és a kultúra előharcosához, az olasz nemzethez méltó cselekedetnek jelenti ki. A gondolat feltétlenül jó s ha kellő felvilágosítás előzi meg s kellő tapintattal végzik e munkát, hasznos intézkedést fognak foganatosítani, aminek utánzása nálunk sem ártana. Armanzo SAPORI *Un bilancio domestico a Firenze alla fine del Dugento* címen egy tizenharmadik századi gyám elszámolását közli, mely érdekes művelődéstörténeti anyagot tartalmaz. Giuseppe BOFFITO látszólag nem könyvészeti című cikke — *I precedenti della telegrafia senza fili* — régi munkák alapján ismerteti az elmúlt koroknak az egymással távolból való érintkezésre vonatkozó s nyomtatásban megjelent munkáit. A július—augusztusi (7—8) szám ismét DÜRERREL foglalkozik. Itt a nürnbergi Germanisches Nationalmuseum egyik konzervátoráé, W. FRIESÉ a szó, ki DÜRERŐL Itáliában ír. A párisi Bibliothèque Nationale által életbehívott időszaki kiállítások sorában a forradalom kiállítása volt a legutóbbi. Ezért foglalkozott C. BERNARD a forradalom illusztrált nyomtatványaiival. (*Le livre illustré à l'époque de la révolution.*) A gazdagon illusztrált cikk nagy művészettörténeti s nyomdatörténeti tudással íratott. Nagy hálával emlékezik meg mindazokról, kik e szörnyű időkben a szépnek hódoltak, vagy derűt, tréfát hoztak az emberek közé. Angelo DAVOLI egy XV. századi könyvészeti ritkaságot ismertet *Della duplice e rarissima edizione del sec. XV de la historia del martyrio del glorioso Sancto Pantaeylemone di frate Augustino da Crema* c. terjedelmes, széleskörű kutatásokon alapuló dolgozatában. Umberto DORINI a levéltárak leltározásával és a kutatásnak leendő kiszolgáltatásával szemben (amit RIDOLFI az előző számban javasolt) bizonyos aggályoknak ad kifejezést, mert úgy érzi, hogy a magánlevéltárak nemcsak a tudományosan képzett skandalumvadászoknak, hanem a levéltármegdézsmálók-nak is ki lesznek szolgáltatva, ha a kormány e rendelet kijátszását nem fogja kellő megfontolások alapján alkotott szigorú szabályokkal lehetetlenné tenni. Kéri RIDOLFIT, hogy tegyen mielőbb részletesen kidolgozott javaslatot. — A *La Bibliofilia* hírvivata, bibliográfája, mint az előző években, az idén is bőséges és igen jó.

I. K.

Könyvbarátok Lapja. Szerk. dr. SIKABONYI Antal. Budapest. Singer és Wolfner kiadása. 1927. I. évf. 1—3. számok.

A magyar könyvbarátok száma az utóbbi években örvendetesen szaporodik, a bibliofiltörékvések egyre szélesebb körben népszerűsödnek nálunk is. Ezeket a könyvbarátokat igyekszik maga köré gyűjteni és szaporítani a dr. SIKABONYI Antal hozzáférő szerkesztésében meginduló laptársunk. Szívesen köszöntjük megindulása alkalmával, mert úgy érezzük, hogy a magyar könyv-

termelés minden nehézség ellenére is a fellendülés, talán a virágzás előtt áll. Ezért egy szerencsésen megszabott színvonalú szemle épen a legjobb időben lehetne helyes útjelzője a magyar könyvkultúra előmozdításának, a könyvszeretet terjesztésének. Reméljük, hogy a *Könyvbarátok Lapja* a tartalmas, bár rövidéletű *Magyar Bibliofil Szemle* örökében minél többet fog ebből a programból beváltani.

A folyóirat első száma új irodalmi felfedezésről ad hírt VARJÚ Elemér szakavatott tollából. Most került elő *Szent István legendáinak* legrégebb kézirata egy XII. századi hártyakódexben, melyet ERNSZT Lajos szerzett meg egy német antiquariustól. Lehetséges, hogy a kódex, melynek írása több kéztől ered, a magyar ciszterciok egykori könyvróműhelyéből való. A megjegyzések szerint azonban nemsokára külföldre került és hatszáz évig volt a csehországi hohenfurti zárda könyvtárában, hol elhasznátságából következtetve, nagyon kedvelt olvasmány lehetett. Mai kötése a XVII—XVIII. századból való. SZENT ISTVÁN legendáinak eddig három kézirát ismertük, melyek a HARTWIK-féle kompilált életrajznál fontosabb forrásai történetírásunknak. A legjobb szöveg ez újonnan feltalált negyedik, mely érdekesen enged következtetni SZENT ISTVÁN halálának dátumára is. — Emil HENRIOT a kéziratgyűjtésről, BABITS Mihály saját könyvtáráról ír intim vallomásokat. JASCHIK Álmos a könyvillusztrálás művészetének céljait állapítja meg. Ifj. dr. WLASSICS Gyula a magyar irodalom külföldi propagandájáról, VÉGH Gyula a könyvkötészet történeti kutatásairól és legújabb törekvéseiről, KÉKY Lajos a *Kisfaludy-Társaság* erekyeiről, ISOZ Kálmán WAGNER három partitúrájának tréfás ajánlóverseiről, JAMBREKOVICH László pedig a nagyapponyi APPONYI-könyvtár híres, 1892. évi aukciójáról írnak.

A második számban RAVASZ László *Irodalmi schisma* címmel a csonkaországi és erdélyi magyar irodalmak között egyre sajnálatosabban növekvő távolság áthidalásának módozatait igyekszik megállapítani. AMBRUS Zoltán a túlzott üzleti érdekek hitelrontó beavatkozása és az irodalmi hirdetések megbízhatatlanságának veszedelmeire mutat rá. ELEK Artur a ZICHY-centenárium alkalmával nagy művészünk könyvillusztrátori jelentőségét méltatja. — VARJÚ Elemér és LAJTHA László a kassai dominikánuszárda egyik XIV. sz. hártyakódexében talált SZENT ERZSÉBET-himnuszt ismertetik. A himnusz, mely szerencsés felfedezésével VARJÚ Elemérnek a régi irodalmi emlékeink felkutatásában a *gyulafehérvári glosszákkal* megkezdett sikereit öregbíti, a legrégebb eddig ismert magyar vonatkozású írott zenei emlékünk.

A harmadik számot ELEK Artur *Dürer*-tanulmánya vezeti be. AMBRUS Zoltán *A könyv és az üzlet* című, ma nagyon is aktuális cikkét folytatva, hangsúlyozza a szilárd igazságerkölcsei alapokon nyugvó kritika szükségességét. E. HENRIOT a könyvbarátok bibliográfiai segédkönyveiről, DÉZSI Lajos BYRON munkáinak bibliofil érdekességű kiadásairól ír. KNER Imre a könyvtechnika és könyvművészet szoros összefüggéseit világítja meg, BONKÁLO Sándor a mai Oroszország könyvtermelési viszonyait ismerteti, melyek sok tekintetben figyelmet érdemelnek, WEYDE Gizella pedig FADRUSZ néhány ismeretlen rajzát közli. Igen érdekes a kisebb közlemények közt BRAUN Róbert cikke, mely számokban hasonlítja össze a régi magyar és oláh könyvtermelést. Bár az oláh bibliográfia a

«román» könyv fogalmát oly tágan értelmezi, hogy felveszi pl. a *Tifliszben nyomott georgiai nyelvű és aleppoi arab könyveket*, mert azokat a *havasalföldi vajda költségen nyomtatták*, vagy a nyomdász oláh volt, illetve egyéb szempontból oláh vonatkozású. 1817-ig mindössze 950 művet tud felsorolni. *Kettő kivételével valamennyi teológiai*. Nehéz e számokkal párhuzamba állítani a régi magyar könyvtermelést. Hiszen ha a magyar vonatkozású könyveket a legszűkebb értelemben véve egyesítjük SZABÓ Károly adatait az APPONYIÉVAL, az 1711-ig megjelent 169 oláh művel 12.168 magyar áll szemben. És hány oláh könyv jelent meg egyenesen az erdélyi fejedelmek rendeletére, vagy magyar támogatással? ... Ezt kellene észrevenniök a Népszövetség nagyhatalmú tájékoztatlanainak, hogy különbséget tehessenek a magyar és az ú. n. román kultúra között.

Tartalmas könyvismertetési rovat, bibliofillevelek, érdekes kisebb közlemények egészítik ki a tipografaiilag is szépen sikerült füzeteket. Nagyon ajánlanánk, hogy a lap a jövőben minél erősebben fejlessze ki könyvszemle-rovatát és pedig nagyon jól megrostálva az ismertetett anyagot. Az általános bibliofil érdeklődésen kivüleső művekkel nem kellene foglalkozni, de a közérdekű érdemesebb könyvek nagy választékáról szívesen olvasna mindenki rövid, de találó hozzászólásokat. A kisebb közlemények rovata is érdekesebb lesz, ha a bibliofil események széles köréből minél több apró hírt közöl. Végül azt hisszük, hogy egy helyes korlátok közt kiépitendő csererovat a könyvbarátok szélesebb körét hozhatná a lap vonzaskörébe.

DR. NYIREŐ ISTVÁN.

Magyar Grafika. 1927. 5—12., 1928. 1—10 sz. Szép kiállítású nyomdászati szaklapunk multévi folyamát is sikerrel zárta le. A kizárólagosan nyomda-technikai cikkek mellett érdekes közleményeket olvashatunk a régóhajtott szakmafejlesztő egyesület megalapításáról, melynek szükségességét a lap fennállása óta hangsúlyozza; KNER Albert grafikai törekvéseiről, a szomszéd államokkal szükséges nyomdaipari együttműködésről, a nyomdai eljárások helyes megválasztásáról; a kassai, pozsonyi nyomdászati, valamint drezdai papiripari kiállításról; a nyomdába vitt hanyag kéziratokról, a szép nyomtatvány népszerűsítéséről, az Egyetemi Nyomda alapításáról, a gyermek könyvszeretetéről. Az utolsó kettős füzet szokás szerint újra monografikus jellegű. Az 1925. évi offset-s s az 1926. évi szintanulmányok után most a mélynyomás több oldalról megvilágított ismertetését kapjuk elsőrangú — sajnos kevés kivétellel német — mélynyomású műmellékletekkel illusztrálva. — Az 1928. évi — most már kilencedik — évfolyam első kettős számát az Egyetemi Nyomda jubileumának szentelte. NÁDAI Pál írta meg a nyomda történetét kissé fellengző modorban s az eredményeket (melyek egyébként a jólcsoportosított képanyagból amúgy is kiűnnek) túlbecsülve. A következő füzetekben KNER Imre a régi magyar betűtermelés önállóságáról ír az e kérdésben már hosszabb idő óta folyó vita kapcsán. NOVÁK László a továbbképző szaktanfolyamokról, LAUPÁL A. a reklám és a grafika kapcsolatairól, KNER Imre és NAMÉNYI Ernő a magyar könyv- és reklám-művészek társaságának megalakulásáról és céljairól, HERZOG S. a kölni nemzetközi sajtókiállítás tapasztalatairól, egy névtelelen szerző pedig a modern nyomda-technika oly nagyjelentőségű normalizáló törekvésről ír az aktuális technikai